

интегрира в литературната комуни-тас с новия статут, условно казано, на „декадент“ с програмното си стихотворение „Песен на песента ми“.⁶

„Песен на песента ми“ манифестира статута на повторното раждане. В нейната метатекстова констативност е застинал уверено, „изкристализирал“ е резултатът на превръщението. „Нощ“ обаче е творба на изпитанието, на ритуалната смърт, в която се проверяват силите, унищожава се старо качество, заражда се ново.

Какво изгаря и какво се ражда в „Нощ“? Какво се влива и какво по-късно излиза от нея? В „Нощ“ се извършват мощни преобразования – едновременно се освобождава и натрупва огромна психо-текстова енергия. Събират се и се стълкновяват поетически езици – мотиви и идеи на възрожденско-патриотичната поезия и фолклора срещу „модерния психологически субективизъм“; „изгаря реално-познавателната активност на романтическата поетика“.⁷ Разглеждането на „Нощ“, като „горнило“, като пространство на „претопяването“ и прехода може да се предовери на спонтанността на творбата и да не довиди самонаблюдателната ѝ позиция, метатекстовите ключове, обясняващи онова, което творбата върши и

⁶ Тук се открива твърде интригуващ паралел между Яворов и Елин Пелин, с неговото също така тригодишно мълчание (почти по същото време – между 1898 и 1901 г.) на кръстопътя между ранните му, написани в Каравеловско-Влайковската традиция разкази и по-късните му зрели творби. Елин Пелин напуска града (след неуспешния опит да бъде записан в Рисувалното училище) и в продължение на две години (1898-1899) се уединява в родното си село. В началото на новия период се появява разказът „Орисия“, съдържащ, както и поемата „Нощ“ в сгърнат вид мотивите на по-нататъшното му творчество (вж. статията „Проблемът за автореминисценциите и „лирическата“ памет на Елин Пелин“. В: *Елин Пелин. Сто години от рождението му. Нови изследвания*. С., 1978). Учудващи сходства се откриват във функционирането на „Нощ“ и „Орисия“ – две ранни „инициационни“ творби на завоя на творческия път на двамата автори, писани по едно и също време (съответно 1901, 1902 г.). Този любопитен „краеовековен“ сюжет заслужава типологическа и литературно-историческа разработка.

⁷ *М. Кирова. Българската поема от Освобождението до Първата световна война*. С., 1988, с. 145-147.